

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Ing. D. Š.**, bývajúcej v B., proti odporcovi **Ing. P. Š.**, bývajúcemu v B., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. D. D., advokátom v B., **o vydanie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 17 C 251/2008, o dovolaní odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 18. februára 2009, sp.zn. 12 Co 23/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolací súd dovolanie odporcu **o d m i e t a**.

Navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II uznesením z 12. januára 2009, č.k. 17 C 251/2008 – 22 zamietol návrh navrhovateľky na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadala zakázať odporcovi vstup do bytu č. X., nachádzajúceho sa na prízemí bytového domu v B., na B. ulici č. X., patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 18 C 105/2007, v konaní ktorom sa navrhovateľka domáhala zrušenia užívacieho práva odporcu k predmetnému bytu. Mal za to, že neboli naplnené obligatórne dôvody pre nariadenie predbežného opatrenia v zmysle § 76 ods. 1 písm. g/ O.s.p., pretože navrhovateľka ako bývalá manželka nie je osobou blízkou podľa § 116 Občianskeho zákonníka a nie je ju možné považovať ani za osobu v starostlivosti odporcu. Jej ochrana bude zabezpečená v trestnom konaní, keďže navrhovateľka na odporcu podala trestné oznámenie pre trestný čin násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi a týrania blízkej a zverenej osoby.

Na odvolanie navrhovateľky Krajský súd v Bratislave uznesením z 18. februára 2009 sp.zn. 12 Co 23/2009 zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel tak, že zakázal odporcovi vstupovať do bytu č. X., nachádzajúceho sa na prízemí bytového domu v B., na B. ulici č. X. a patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 18 C 105/2007. Mal za to, že súvislosti s domácim násilím je mimoriadne dôležité aspoň v štádiu vyšetrovania trestnej činnosti násilníka, minimalizovať jeho kontakt s obeťou, keďže najvhodnejší priestor má násilník v domácom prostredí obeť. Z uvedeného dôvodu bolo i sformulované predbežné opatrenie v ust. § 76 ods. 1 písm. g/ O.s.p., ktorým je možné účastníkovi uložiť, aby nevstupoval dočasne do bytu alebo domu, v ktorom býva osoba blízka, vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivý z násilia. Môže ísť o byt (dom), v ktorom násilník býva, prípadne o byt (dom), v ktorom býva len obeť. Pri tomto druhu predbežného opatrenia nie je teda rozhodujúce, aký vzťah má účastník podozrivý z násilia k tomuto bytu (domu); dôležité je, že v ňom býva obeť, ktorú je potrebné dočasne chrániť a preto je potrebné v tomto smere upraviť aj pomery účastníkov. V prejednávanej veci, ako to vyplývalo z uznesenia OR PZ Úradu justičnej a kriminálnej polície B. zo dňa 11.11.2008 ČVS:O. bolo začaté trestné stíhanie vo veci zločinu týrania blízkej a zverenej osoby, na základe navrhovateľkou podaného trestného oznámenia. Nesprávne podľa názoru odvolacieho súdu uviedol súd prvého stupňa v napadnutom uznesení, že z uvedeného dôvodu bude navrhovateľke poskytnutá ochrana. Z dikcie zákonných ustanovení Trestného zákona totiž vyplýva, že blízkou osobou sa na účely trestných činov násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 2, týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215, vydierania podľa § 235 ods. 2 písm. c/, znásilnenia podľa § 241 ods. 2 písm. c/, sexuálneho násilia podľa § 241a ods. 2 písm. c/ a sexuálneho zneužívania podľa § 242 ods. 2 rozumie aj bývalý manžel, druh, bývalý druh, rodič spoločného dieťaťa a osoba, ktorá je vo vzťahu k nim blízkou osobou podľa prvej vety, ako aj osoba, ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti. Navrhovateľka s odporcom žije v spoločnej domácnosti spolu s dvoma maloletými deťmi, takže v zmysle uvedeného výkladu bolo nutné ju považovať za osobu odporcovi blízku a to napriek tomu, že už jeho manželkou nie je. I z rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo manželstvo účastníkov konania rozvedené bolo podľa odvolacieho súdu možné zistiť, že účastníci konania žijú v spoločnom byte, pričom ich manželské nezhody negatívne vplyvajú na ich maloleté deti, ktoré sú vystavené hádkami svojich rodičov. Agresívne správanie sa odporcu potvrdili i závery znaleckého posudku vypracovaného súdnou znalkyňou PhDr. E. B., ktorá

dokonca odporučila v záujme ozdravenia psychického vývinu detí zabezpečiť zákaz priblíženia a styku odporcu s deťmi z dôvodu, že útoky odporcu vyvolávajú v deťoch strach a o navrhovateľku, ako ich matku.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie odporca, ktorý ho žiadal ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a konanie zastaviť. Súčasne žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania a majetkovú a nemajetkovú ujmu, ktorá mu bola spôsobená. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. b/, d/, f/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2, písm. b/, c/ O.s.p. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový stav veci, pričom navrhol vykonanie dokazovania v dovolacom konaní znalcom z odboru psychiatrie na zistenie príčin psychickej poruchy u navrhovateľky, keďže mu bolo v priebehu doterajšieho konania toto dokazovanie nebolo umožnené a predložil ďalšie dôkazy, ktoré žiadal v dovolacom konaní vykonať. Namietal procesné pochybenie v konaní, keď návrh na vydanie predbežného opatrenia podala Mgr. I. V. bez splnomocnenia navrhovateľky, pričom táto nie je účastníčkou konania. Takisto v odvolacom konaní bolo podané odvolanie Mgr. V., a preto mal odvolací súd odvolanie odmietnuť. Ďalej uviedol, že v tej istej veci už prebieha konanie pod sp.zn. 18 C 105/2004 a preto mal súd nové konanie odmietnuť v zmysle § 83 O.s.p. a tiež, že návrh na vydanie predbežného opatrenia nespĺňal potrebné náležitosti. Poukazoval aj na to, že v konaní bolo porušené jeho ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, v tom smere, že nedostal príležitosť predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby bol v konaní úspešný a mohol sa zoznámiť so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené a vyjadriť sa k nim. Nebolo mu doručené ani odvolanie navrhovateľky a preto nemal možnosť sa k nemu vyjadriť.

Navrhovateľka sa k dovolaniu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr to, či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu, preto pri posudzovaní jeho prípustnosti treba vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdneho dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa doslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, **predbežnom opatrení**, poriadkovej pokute, znalečnom, tlmočnom a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Nakoľko je v prejednáwanej veci dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o predbežnom opatrení, ktoré vykazuje znaky jedného z tých rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania odporcu z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., či len na skúmanie existencie väd dovolateľom priamo namietaných (§ 237 písm. b/, d/, f/ O.s.p.), ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej, alebo už prv

začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. nie je založená už tvrdením dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto zákonom ustanovení. Dovolanie je prípustné iba vtedy, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu niektorou z väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. skutočne postihnuté.

So zreteľom na odporcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že prvostupňový i odvolací súd v čase svojho rozhodovania konal s niekým, kto nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 237 písm. b/ O.s.p.).

Podmienkou, aby niekto mohol byť účastníkom občianskeho súdneho konania je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosťou byť účastníkom konania sa rozumie spôsobilosť subjektov mať procesné práva a povinnosti, ktoré procesné právo priznáva účastníkom konania. Ide teda o procesnú subjektivitu. Túto spôsobilosť upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 19 tak, že ju má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti, inak len ten, komu ju zákon priznáva. Citované ustanovenie sa teda odvoláva na hmotné právo, t.j. Občiansky zákonník.

Podľa § 7 Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením a smrťou táto spôsobilosť zanikne. V zmysle jeho ustanovenia § 18 spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby.

Je nesporné, že navrhovateľka v konaní bola procesne spôsobilou účastníčkou konania, a túto vadu dovolateľ vytýkal konajúcim súdom nedôvodne. Pokiaľ namietal účasť Mgr. V. v konaní, kde táto vystupuje ako právna zástupkyňa (advokátka) navrhovateľky, s poukazom na § 25 O.s.p. je táto námietka irelevantná. Ako je zrejmé zo spisu sp.zn. 18 C 105/2007 Okresného súdu Bratislava II, ktorý si dovolací súd zadovážil, bola v tomto konaní riadne splnomocnená Mgr. I. V. na zastupovanie v rozsahu § 25 O.s.p. Konanie

o návrhu na vydanie predbežného opatrenia začalo v rámci tohto konania vo veci, ako je zrejmé i z návrhu, ktorý bol podaný s poukazom na § 102 ods. 1 O.s.p.

V zmysle § 102 ods. 1 O.s.p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Už z výroku napadnutého uznesenia je zrejmé, že predbežné opatrenie bolo vydané v konaní vo veci sp.zn. 18 C 105/2007 s tým, že platí až do jeho právoplatného skončenia. Iná spisová značka, pod ktorou bol návrh na vydanie predbežného opatrenia označený, má len administratívny charakter vo vzťahu k princípom vyjadreným v rozvrhu práce prvostupňového súdu. Nie je možné preto považovať konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia ani za nové konanie, ktorému procesne bráni prekážka veci skôr začatej, v čom dovolateľ videl ďalšiu namietanú vadu konania v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa ďalej zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanvej veci bola odporcovi súdom odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že prvostupňový i odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a odporcovi neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

V zmysle § 75 ods. 9 O.s.p. o nariadení predbežného opatrenia rozhodne súd aj bez vyjadrenia ostatných účastníkov. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručí súd ostatným účastníkom až spolu s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené. Ak bol návrh na predbežné opatrenie odmietnutý alebo zamietnutý, nedoručuje sa ostatným účastníkom uznesenie o jeho odmietnutí alebo zamietnutí, ani prípadné odvolanie navrhovateľa, uznesenie odvolacieho súdu im doručí, len ak ním bolo nariadené predbežné opatrenie.

Súd prvého stupňa ako i odvolací súd postupoval v súlade s hore citovaným ustanovením zákona, a preto svojím postupom nemohli odňať odporcovi jeho procesné práva.

Odňatie možnosti pred súdom konať nemožno vidieť ani v právnych záveroch, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť

dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), a dovolateľom vytýkané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcu v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým uznesením odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na ich priznanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. júla 2009

JUDr. Vladimír M a g u r a , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková